

№ 14 Травень

2015-2016 н.р.

Спецвипуск

Журнал Технічного ліцею Шевченківського району м. Києва

ПУЛАС

ЛІЦЕЮ

1939
1945

**НІКОЛИ
ЗНОВУ**

Землі України зазнали ударів ворога вже в перші години війни, а Україна стала безпосереднім полем бою. На ній точилися криваві битви, що призводили до страхітливих руйнувань і загибелі мільйонів солдатів і мирних жителів.

19 вересня 1941 року до Києва ввійшли завойовники. Так розпочалася доба окупації. Кожен день, прожитий під владою окупантів - а таких днів було 778, - приносив киянам неймовірні страждання. Найбільша трагедія окупованого Києва - урочище Бабин Яр, де загинуло понад 100000 людей. Багатьох киян було вивезено на примусові роботи. Якщо перед війною в Києві було 930 тисяч мешканців, то коли окупація скінчилася - лише 180 тисяч.

Окупанти прагнули перетворити на постачальника продовольства та сировини українські землі. «Новий порядок», встановлений нацистами, відзначався

Панорама Києво-Печерського заповідника після вибуху Успенського собору: 1941-1942 рр.

винятковою жорстокістю. Окупанти закатували близько 5 млн мирного населення та військовополонених. До Німеччини на примусові роботи було відправлено близько 2,5 млн юнаків та дівчат.

Звільнення України від загарбників відбувалося в 1943-1944 рр. Важливе значення для звільнення українських земель мала битва за Дніпро. 6 листопада

1943 р. військами 1-го Українського фронту під командуванням генерала Миколи Ватутіна було звільнено Київ.

Важливу роль у розгромі окупантів на загарбаних українських територіях відіграв рух Опору.

У лісовій та лісостеповій зонах Сумщини та Чернігівщини діяли сотні партизанських загонів, великі з'єднання під командуванням Сидора Ковпака, Олексія Федорова та ін. На Волині й в Поліссі розгорнувся широкий самооборонний повстанський рух. Було створено Українську повстанську армію (УПА). Населення вступало до УПА або надавало їй всіляку підтримку. УПА воювала як проти гітлерівських загарбників, так і проти Червоної армії, прагнучи створити незалежну Українську державу.

На початку жовтня 1944 р. було визволено територію України,

За звільнення рідної землі наш народ заплатив найвищу ці-

ну: у лавах армії воювали понад 6 млн українців, з них 3 млн - загинули. Загалом від 8 до 9 млн громадян України віддали своє життя в цій війні. Днями, коли схиляють голови перед визволителями, є 28 жовтня - офіційний день визволення України і 9 травня - день, який для мільйонів людей є Днем Перемоги.

У другій половині 1944 року мобілізація населення України до

п'ята частина була українці. В перші роки німці відпустили близько 900 тисяч полонених для збирання сільськогосподарського врожаю, і певну кількість цих людей вдалося повернути.

В Західній Україні люди навіть викупували в німців військовополонених. В іншому документі розповідається, що на весіллі в поліцейського зібрані гроші, які передали в табір війсь-

тис. підприємств. Отже, за людськими та матеріальними втратами Україна посіла перше місце серед республік Радянського Союзу.

Україна заплатила за Перемогу найбільшу ціну. Її донині демографи продовжують підрахунок втрат серед військових і мирного населення, понесених протягом 1939-1945 років.

Загальні демографічні втрати України - включно з убитими, жертвами концтаборів, депортованими, евакуйованими й тими, що вирушили у вигнання разом з відступаючими нацистами, - становлять не менше 14 млн осіб. Це втрати найбільші й не порівняні з втратами інших країн і народів.

Першим, хто підняв Прапор Перемоги над Рейхстагом, був українець із Сумщини Олексій Берест.

Україна зазнала великих втрат серед цивільного населення. Це були жертви голокосту, терору проти українського населення й інших національних груп.

Підготувала:
Ірина Шепель

збройних сил і надалі зростає. У складі 1-го Українського фронту українці становили від 60 до 80%. В окремих арміях 2-го і 3-го Українських фронтів, що вою-

вовополонених, щоб урятувати людей.

Величезних збитків зазнала українська культура. Окупантами були пограбовані історичні та краєзнавчі музеї, бібліотеки, картинні галереї. Лише зі Львова вивезено понад 5 тис. рукописів, понад 3 тис. стародруків, 300 першодруків, майже 40 тис. томів різної літератури. Усього з України вороги вивезли понад 330 тис. музейних експонатів.

Україна зазнала й величезних матеріальних утрат. В Україні лежали в руїнах 714 міст, зруйнованих у ході війни, знищено майже 30 тис. сіл, понад 16

вали вже за межами України, їх було понад половину.

За німецькими даними, військовополонених було 5—6 мільйонів, серед них теж, вважаємо,

*Мій перший вірш написаний в окопі,
на тій сипкій од вибухів стіні,
коли згубило зорі в гороскопі
моє дитинство, вбите на війні.*

*Лилась пожежі вулканічна лава.
Горіла хата. Ніч здавалась днем.
І захлинулась наша переправа
через Дніпро – водою і вогнем.*

*Тула земля. Сусідський плакав хлопчик,
Хрестилась баба, і кінчався хліб.
Двигтів отой вузесенький оқотчик,
де дві сім'ї тулились кільки дів.*

*О перший біль тих не дитячих вражень,
який він слід на серці залиша!
Як невимовне віршами не скажеш,
чи не німою зробиться душа?!*

*Це вже було ні зайчиком, ні вовком –
кривавий світ, обвуглена зоря! –
а я писала мало не осколком
великі букви, щойно з букваря, –*

*той перший віршик, притулившись скраю,
щоб присвітила поночі війна.
Який він був, я вже не пам'ятаю.
Снаряд упав – осипалась стіна.*

Ліна Костенко